

20 söndagen efter Trefaldighet

Pastor Johannes Rydh

Predikan på distans, 22 oktober 2023

I Guds, Faderns + och Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Nåd vare med er, och frid från Gud, vår Fader, och Herren Jesus Kristus.

Bön: Helige Gud och Fader, låt oss idag när vi församlas kring ditt ord också ta emot det i våra hjärtan. Giv oss nåd och hjälp att rätt bruka de gåvor du anförtrott oss, och bevara oss från att avfalla. Låt oss så till sist ingå i saligheten i ditt rike. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och frälsare. Amen.

Predikotext: Luk. 12:42–48 (3:e årg.)

Jesus sade till sina lärjungar: ”Vem är den pålitlige och förståndige förvaltaren som hans herre sätter över sina tjänare för att ge dem deras kost i rätt tid? Det är den tjänare som hans herre finner göra så, när han kommer. Salig är den tjänaren. Jag säger er sanningen: Han skall sätta honom över allt han äger. Men om tjänaren skulle säga i sitt hjärta: Min herre kommer inte så snart, och han börjar slå tjänarna och tjänarinnorna och äta och dricka sig redlöst berusad, då skall den tjänarens herre komma en dag han inte väntar det och i en stund han inte anar det, och han skall hugga honom i stycken och låta honom få sin plats bland de trolösa. Den tjänare som vet sin herres vilja men ingenting ställer i ordning och inte handlar efter hans vilja, han skall piskas med många rapp. Men den som inte känner till den och gör något som förtjänar spärraff, han skall piskas med få rapp. Var och en som har fått mycket, av honom skall det krävas mycket. Och den som har blivit betrodd med mycket, av honom skall det utkrävas så mycket mer.”

Inledning

Vem är den pålitlige och förståndige förvaltaren? frågar Jesus idag. Vi ska först fastställa att alla kristna har fått ta del av Guds nåd och fått olika nådegåvor att förvalta. Störst och viktigast av dessa är den rena

och klara läran som skänkts oss genom profeter och apostlar. I alla dagens texter varnar Jesus oss för att försumma denna andliga skatt. Gör vi inte det är vi som evangelietextens ovärdiga gäster till den kungliga bröllopsfesten.

Vi kan också applicera dagens predikotext särskilt på de herdar och lärare som Gud har kallat till predikoämbetet. De har fått ett särskilt uppdrag och förtroende i kyrkan. Paulus skriver: *Som Kristi tjänare och som förvaltare av Guds hemligheter skall man alltså betrakta oss. (1 Kor. 4:1)*

Vi ska se närmare på detta förvaltningsuppdrag. Predikan indelas i följande punkter:

1. Präster förvaltar Ord och sakrament på Guds uppdrag.
2. En rätt förkunnare ger rätt kost i rätt tid.
3. Alla kristna avkrävs räkenskap för sin förvaltning.

1. Präster förvaltar Ord och sakrament på Guds uppdrag

Prästämberet är inrättat av Gud för att kyrkan i alla tider ska få höra Guds ord, rent och klart. I missionsbefallningen sade Jesus:

”Jag har fått all makt i himlen och på jorden. Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar! Döp dem i Faderns och Sonens och den helige Andes namn och lär dem att hålla allt vad jag har befallt er. Och se, jag är med er alla dagar intill tidens slut.” (Matt. 28:18–20)

Apostlarna fick här en direkt befallning. De skulle predika Guds ord, döpa dem som lyssnar och undervisa dem i lärans alla stycken. Av den avslutande meningen förstår vi att befallningen inte bara gällde apostlarna, utan också deras efterföljare. Det är kyrkan som äger alla dessa skatter, men i och med detta instiftade vår Herre också det särskilda predikoämbetet, som ska vara ända intill tidens slut. Det är genom detta ämbete som gåvorna ska förvaltas offentligt. Jesus är med sin kyrka och sina tjänare i detta arbete ända till den dag då han kommer tillbaka.

Ja, det är Gud själv som handlar i och genom de medel som prästen förvaltar. Annars skulle de inte kunna ha någon kraft. Vältalighet och välskrivna predikningar kan i sig inte övervinna hjärtans hårdhet, om inte den helige Ande verkade i omvändelsen. Hur mycket vi än använder Skriftens ord skulle ingenting ske i dopet eller nattvarden eller avlösningen, om det endast var en människas ord och handlingar. För den oomvände är Guds ord en dårskap som förkastas av den förnuftige.

Men eftersom Ordet predikas och sakramenten förvaltas *i Guds namn och på hans befallning* så är det också Guds handlingar. Han har förbundit dessa ting med sitt löfte om nåd, och när Gud lovar något så kan vi vara vissa om att det är sant och trofast. Gud är inte som oss bristfälliga människor. Prästen må vara syndig, ja rentav en hycklare, men Guds ord mister inte sin kraft för det.

När en människa så fått en kallelse till ämbetet av Gud genom kyrkan eller församlingen har han fått ett uppdrag som gäller hela livet ut. Det är ett stort missbruk när prästämbetet ses som ett vanligt jordiskt arbete, som en tjänst som kan tillsättas och avslutas när det passar. Detta förfarande – *hire and fire* – har tyvärr blivit vanligt. Ett annat missbruk är när man upplöser gränserna mellan det egentliga predikoämbetet och andra olika slags hjälptjänster inom det kyrkliga arbetets ram. Detta gör man för att ”bakvägen” införa lekmannapredikan. Detta tar våra bekenntelseskrifter tydligt avstånd från med orden: *Om det andliga ståndet lär de, att ingen utan vederbörlig kallelse bör i kyrkan predika offentligt eller förvalta sakramenten.* (CA14)

2. En rätt förkunnare ger rätt kost i rätt tid

Jesus beskriver den gode förvaltaren som den som ger tjänarna *deras kost i rätt tid* och som är trogen i detta när hans herre kommer åter. Detta kan vi förstå så: en god präst förstår att skilja mellan lag och evangelium. Han predikar lagen i hela dess stränghet och syndens allvar för de obotfärdiga, och evangeliums ljuva löften för de förkrossade. Så och endast så får Guds ord sin rätta innebörd. Den förkunnelse där lag och evangelium blandats samman, eller som bara innehåller det förra eller det senare, har därmed gått miste om det viktiga.

Vad har väl den självsäkre för nytta av evangelium? Den som njuter av livets goda och inte bekymrar sig över sin själ ser inget att hämta från Guds löften om förlåtelse. Han ser sig redan som frälst genom sin

goda livsföring, eller kanske inte i behov av någon frälsning alls. Utan synd behövs ju ingen frälsning, och kvar blir då bara ett urvattnat allmänt budskap om kärlek och medmänsklighet. Sådan blir tyvärr förkunnelsen i många kyrkor idag. Få vill höra talas om synd och straff och helvete, och predikanterna anpassar sig efter åhörarna. Istället gör man kyrkan till en kämpe för sociala rättvisor och klimatfrågor. De stora massorna slumrar så in i bekväm sömn.

Det motsatta felet är när man endast predikar lagen, eller förvränger evangeliet till att vara lag. Den som lyssnar till sitt samvete och bekymrar sig för sina synder får då endast höra om Guds straff och lagens övermäktiga krav. Den människan blir då antingen helt förtvivlad eller förleds in i gärningslära. Men ingen kan bli frälst på gärningarnas väg. Utan förtröstan på Jesus Kristus som vår frälsare leder alla vägar till förtappelsen. Detta var det huvudsakliga felet i den romerska kyrkans lära som Luther bekämpade i reformationen. Den romerska villoläran fördunklar evangeliets ljus och framställer gärningarna som vägen till frälsning.

Vi har i Bibeln ett gott exempel på hur rätt kost gavs i rätt tid. Johannes Döparen förvaltade dopet till syndernas förlåtelse till de botfärdiga, men till de hycklande fariséerna predikade han lagen: *”Ni huggormsyngel, vem har fått er att tro att ni kan fly undan den kommande vredesdomen?”* (Matt. 3:7) För folket förkunnade han om Messias som skulle komma efter honom och döpa i helig Ande och eld, men till Herodes gav han endast tillrättavisningar för dennes syndiga förhållande till sin brors hustru, vilket kostade honom livet. Han blandade inte ihop Skriftens två läror, utan tog fram det rätta som åhörarna behövde höra. Båda delar behövs i en rätt kristen förkunnelse.

3. Alla kristna avkrävs räkenskap för sin förvaltning

Jesus säger om den gode förvaltaren: *”Han skall sätta honom över allt han äger.”* En gott utförd tjänst kommer också få sin belöning i himmelen. Men den försumlige förvaltaren, som missbrukar sitt ämbete och *”börjar slå tjänarna och tjänarinnorna och äta och dricka sig redlöst berusad”* kommer på domens dag få sitt straff *”bland de trolösa”*. Vi kan förstå detta som en varning för alla slags missbruk både i levernet och i läran hos en ämbetsinnehavare.

Om den som fått en god undervisning men som ändå lär falskt och förleder människor säger Jesus: *”Den tjänare som som vet sin herres vilja men ingen-*

ting ställer i ordning och inte handlar efter hans vilja, han skall piskas med många rapp.” Det vill säga, denne kommer att få ett hårdare straff i helvetet än den som aldrig haft sanningen klar. *”Var och en som har fått mycket, av honom skall det krävas mycket.”*

Men vi kan och bör också förstå textens helhet i en vidare mening än gällande endast kyrkans präster. Alla kristna har ett förvaltningsuppdrag inför Gud, utanför det särskilda ämbetet. Det är inte bara herdar och lärare som fått nådegåvor av Gud. Hela kyrkan äger Guds rikets skatter och har ansvar. När Jesus på domens dag kommer tillbaka kommer får vi alla göra räkenskap. Det går då inte som kristen lekman skyl-la på att prästen försummat sina plikter. Jesus har ju varnat och sagt: *”Akta er för de falska profeterna, som kommer till er klädda som får men i sitt inre är rovlystna vargar.”* (Matt. 7:15) Den församling som tillåter villolärer i sin kyrka är medskyldig. När tex-ten talar om *”den som inte känner till [sin herres vilja]”* är detta inte en beskrivning av den okunnige lekmannen i motsats till den lärde ämbetsinnehava-ren, utan om den som står utanför kyrkan.

Guds rikliga gåvor medför ansvar. Om vi inte bryr oss om att lyssna till Ordets predikan och ta emot sakramenten är det stor risk att vi avfaller. Andlig försumlighet är ett farligt första steg. Om vi trots Je-su förmaningar somnat in när han kommer tillbaka

på den yttersta dagen så kommer vi räknas till de tro-lösa.

Men står vi fasta i tron och litar till Guds löften blir den dagen en glädjedag. *”Salig är den tjänaren”* sä-ger Jesus. Hämta av detta pålitliga ord tröst och kraft. Genom vår Herres oförtjänta nåd, som han vann åt oss på korset, får vi ta del också av belöningen för en trofast förvaltning.

Amen.

Bön: Herre vår Gud, vår himmelske Fader, du som har kallat oss till ditt rike och anförtrött oss dina gå-vor. Vi ber dig: Bevara oss från att försumma din stora nåd och lär oss att tänka på vårt ansvar inför dig. Hjälp oss genom din Helige Ande, så att vi inte föraktar den rättfärdighetens klädnad som din älska-de Son har vunnit åt oss. Lär oss i stället att glädjas över din kallelse varje dag, till dess du av nåd låter oss träda in i din himmelska bröllopssal. Amen.

Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tåla-mod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen.